

Osoby niezamężne i nieżonate w polskich rodzinach

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997-2017

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

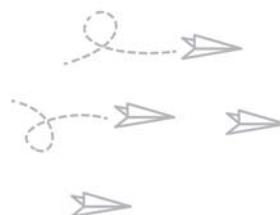
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

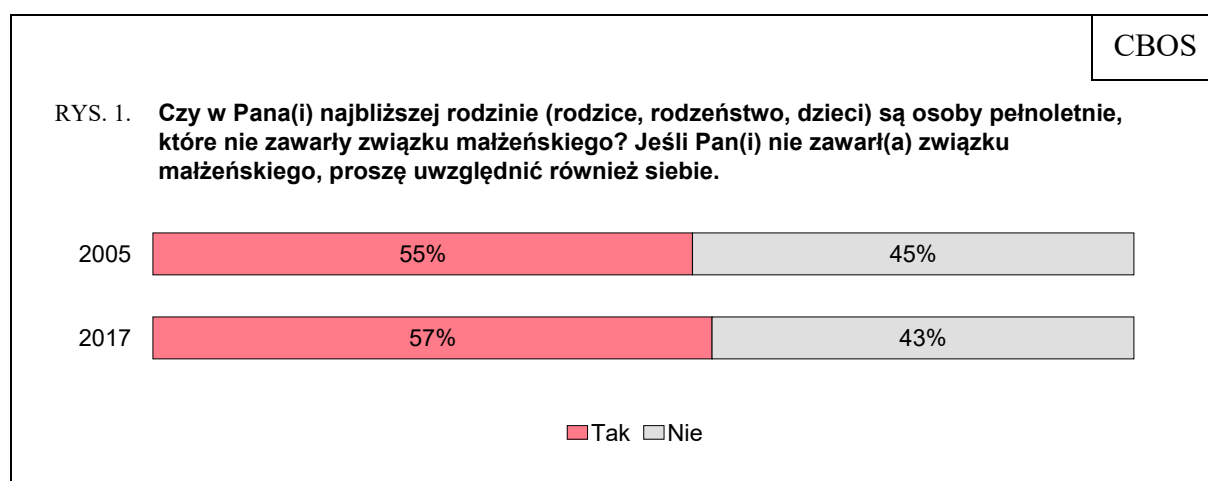

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Przeobrażenia we współczesnych społeczeństwach wywierają znaczący wpływ na sferę życia rodzinnego i jednostkowego. Młodzi ludzie zawierają małżeństwa coraz później, jak również – co znamienne – coraz rzadziej, co wynika z możliwości realizowania się w układach alternatywnych. Mowa tu o kohabitacji, życiu w samotności, komunie itp. Jak to wygląda w Polsce? W jednym z naszych ostatnich badań¹ przyjrzelśmy się sytuacji osób, które ukończyły 18 lat i z formalnego punktu widzenia są stanu wolnego, a więc niezamężne i nieżonate. Pytania, na które szukaliśmy odpowiedzi, to m.in.: ile jest takich osób w polskich rodzinach, w jakim są wieku, czy żyją w związkach nieformalnych, czy mieszkają ze swoim partnerem (swoją partnerką), jaka jest ich sytuacja lokalowa.

OSOBY PEŁNOLETNIE STANU WOLNEGO W RODZINACH

Ponad połowa respondentów (57%) deklaruje, że w ich najbliższej rodzinie (rodzice, rodzeństwo, dzieci lub oni sami) są osoby pełnoletnie, które nie wstąpiły w związek małżeński. W porównaniu z pomiarem z 2005 roku nastąpił nieznaczny (2-punktowy) wzrost odsetka takich deklaracji.

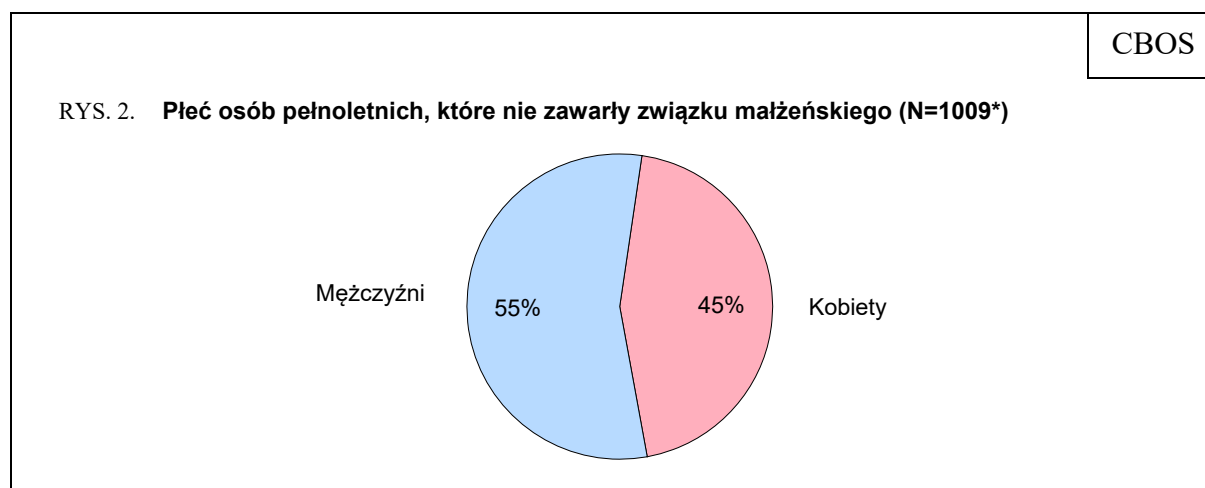
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (325) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 czerwca 2017 roku na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Podobnie jak dwanaście lat temu przeważają rodziny, w których jest jedna taka osoba (52%). W co trzeciej rodzinie (32%) są dwie pełnoletnie osoby stanu wolnego, a w co dziesiątej (10%) – trzy. W sześciu rodzinach na sto (6%) są co najmniej cztery osoby mające ukończone osiemnaście lat, które nie zawarły związku małżeńskiego. Na każdą polską rodzinę przypada średnio jedna taka osoba.

Tabela 1

Liczba osób pełnoletnich, które nie zawarły związku małżeńskiego, przypadających na rodzinę	2005 (N=570)	2017 (N=581)
1 osoba	52% rodzin	52% rodzin
2 osoby	33% rodzin	32% rodzin
3 osoby	10% rodzin	10% rodzin
4 osoby i więcej	4% rodzin	6% rodzin

Większość pełnoletnich osób, które nie zawarły związku małżeńskiego, to mężczyźni (55%); kobiety stanowią nieco ponad dwie piąte tej grupy (45%).

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Dwie na pięć osób pełnoletnich stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) nie przekroczyło jeszcze 24 roku życia (41%), porównywalną liczebnie grupę (39%) stanowią osoby mające od 25 do 34 lat. Co ósma osoba jest w wieku 35–44 lata (13%), pozostałe zaś mają 45 lat i więcej (7%). W porównaniu z rokiem 2005 nastąpił spadek odsetka osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) w wieku 18–24 lata oraz wzrost odsetka osób mających od 25 do 44 lat. Średnia wieku osoby pełnoletniej stanu wolnego (niezamężnej i nieżonatej) w polskiej rodzinie wynosi 29 lat. W pomiarze z 2005 roku taka osoba była o dwa lata młodsza – miała średnio 27 lat.

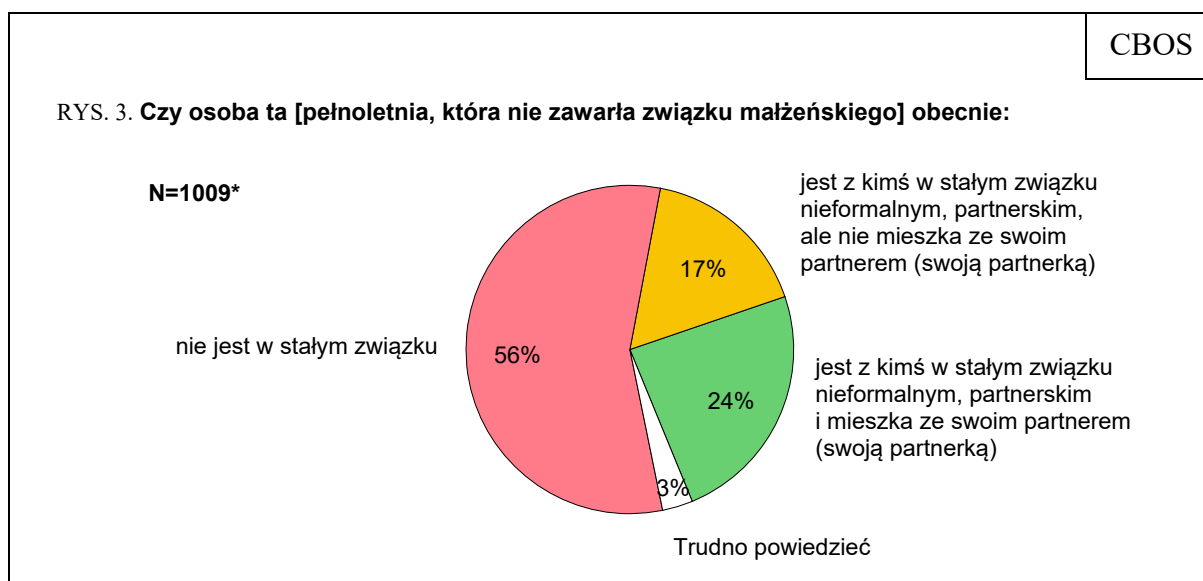
Tabela 2

Wiek osób pełnoletnich, które nie zawarły związku małżeńskiego	2005 (N=943*)	2017 (N=927*)
18–24 lata	54%	41%
25–34	32%	39%
35–44	8%	13%
45–54	3%	4%
55–64	1%	2%
65 lat i więcej	2%	1%
Średnia wieku	27 lat	29 lat

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach (pominięto braki danych)

NIEFORMALNE ZWIĄZKI PARTNERSKIE OSÓB PEŁNOLETNICH STANU WOLNEGO

Większość (56%) osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) nie ma partnera (partnerki). Co czwarta osoba z tej grupy żyje w konkubinacie (24%), prawie co piąta zaś (17%), choć pozostaje w związku nieformalnym, nie mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką).

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Jak wynika z badań, w każdej kategorii wiekowej osób pełnoletnich stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) przeważają takie, które nie żyją w stałym związku nieformalnym. Posiadanie partnera (partnerki) i wspólne z nim (nią) zamieszkiwanie najczęstsze jest wśród pełnoletnich osób niezamężnych i nieżonatych w wieku 25–44 lata. Natomiast posiadanie stałego partnera (stałej partnerki) bez wspólnego z nim (nią) zamieszkiwania najczęstsze jest wśród najmłodszych – od 18 do 24 roku życia.

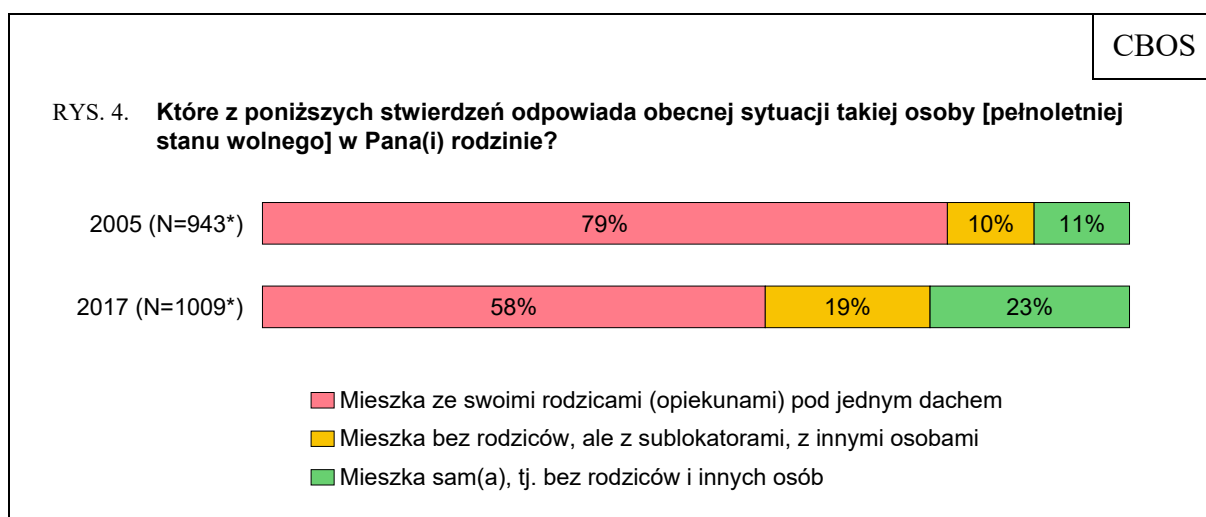
Tabela 3

Czy osoba ta obecnie*:	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
– jest z kimś w stałym związku nieformalnym, partnerskim i mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką)	16	31	35	20	11	27
– jest z kimś w stałym związku nieformalnym, partnerskim, ale nie mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką)	25	17	9	13	6	2
– nie jest w stałym związku	57	49	54	65	79	69

* Pominięto „trudno powiedzieć”

SYTUACJA LOKALOWA OSÓB PEŁNOLETNICH STANU WOLNEGO

Większość osób pełnoletnich stanu wolnego mieszka ze swoimi rodzicami (58%), pozostali mieszkają oddzielnie (42%), przy czym niemal co czwarty to typowy singiel (23%), natomiast nieznacznie mniejszą liczebnie grupę (19%) stanowią mieszkający bez rodziców, ale w towarzystwie sublokatorów lub innych osób. W porównaniu z rokiem 2005 istotnie zmniejszył się odsetek dorosłych nieżonatych i niezamężnych mieszkających z rodzicami, natomiast podwoił się odsetek żyjących w pojedynkę oraz mieszkających z osobami innymi niż rodzice.

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Jeżeli chodzi o pełnoletnie i niezamężne kobiety, to połowa z nich mieszka z rodzicami pod jednym dachem (51%), ponad jedna czwarta żyje samodzielnie (27%), a co piąta mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami lub innymi osobami (22%). Z kolei w grupie pełnoletnich

i nieżonatych mężczyzn odsetek mieszkających z rodzicami jest nieco większy niż wśród kobiet (59%). Jeden na pięciu mężczyzn stanu wolnego mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami (21%) i niemal tyle samo stanowią typowi single – mieszkający bez rodziców i innych osób (20%, tj. o 7 punktów procentowych mniej niż w przypadku kobiet).

Tabela 4

Które z poniższych stwierdzeń odpowiada obecnej sytuacji takiej osoby w Pana(i) rodzinie?	Płeć	
	kobiety	mężczyźni
	w procentach	
Mieszka ze swoimi rodzicami (opiekunami) pod jednym dachem	51	59
Mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami, z innymi osobami	22	21
Mieszka sam(a), tj. bez rodziców i sublokatorów	27	20

Jak wynika z badań, mieszkający z rodzicami stanowią najliczniejszą grupę wśród osób nieżonatych i niezamężnych w wieku między 18 a 44 rokiem życia (18–24 lata – 67%, 25–34 lata – 52%, 35–44 lata – 44%). Odmiennie przedstawia się sytuacja wśród osób, które mają 45 lat i więcej, co może wynikać z faktu, że ich rodzice nie żyją.

Osoby w wieku 18–24 lata, jeśli już mieszkają bez rodziców, to nieco częściej z sublokatorami (18%) niż samodzielnie (15%), natomiast osoby między 35 a 44 rokiem życia – przeciwnie: 36% z nich mieszka samodzielnie, a 20% z dala od rodziców, ale w towarzystwie innych osób. Zamieszkiwanie z osobami innymi niż rodzice najczęściej dotyczy ludzi mających co najmniej 55 lat, natomiast bycie singlem, a więc mieszkanie bez rodziców i sublokatorów, odnosi się głównie do osób w wieku od 45 do 54 lat oraz mających 65 lat i więcej.

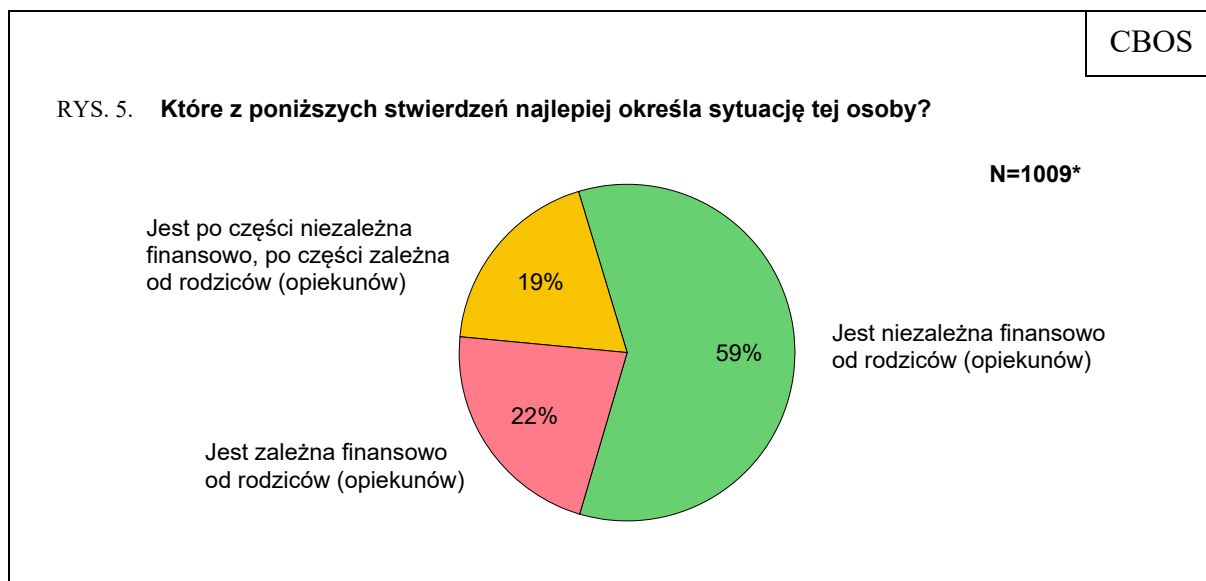
W porównaniu z pomiarem z 2005 roku odsetek osób niezamężnych i nieżonatych mieszkających z rodzicami zmalał wśród tych, które mają od 18 do 24 lat, wzrósł natomiast w grupie wiekowej 25–44 lata.

Tabela 5

Które z poniższych stwierdzeń odpowiada obecnej sytuacji takiej osoby w Pana(i) rodzinie?	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
Mieszka ze swoimi rodzicami (opiekunami) pod jednym dachem	67	52	44	34	32	16
Mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami, z innymi osobami	18	24	20	18	31	35
Mieszka sam(a), tj. bez rodziców i sublokatorów	15	24	36	48	37	49

(NIE)ZALEŻNOŚĆ FINANSOWA

Większość osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) jest całkowicie niezależna finansowo od swoich rodziców (59%). W pełni uzależniona od ich pomocy jest co piąta osoba z tej grupy (22%), natomiast nieznacznie mniejszy odsetek (19%), choć korzysta ze wsparcia rodziców, ma również własne środki na swoje utrzymanie.

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Pełna niezależność finansowa od rodziców w przypadku osób pełnoletnich stanu wolnego jest tym częstsza, im bardziej zaawansowany wiek tych osób – dotyczy niespełna połowy osób mających od 18 do 24 lat, a wśród mających 45 lat i więcej jest niemal powszechna.

Tabela 6

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej określa sytuację tej osoby?	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
Jest niezależna finansowo od rodziców (opiekunów)	45	70	76	80	81	88
Jest po części niezależna finansowo, po części zależna od rodziców (opiekunów)	21	19	10	8	15	6
Jest zależna finansowo od rodziców (opiekunów)	34	11	14	12	4	6

Trwający od lat proces „demokratyzacji” życia małżeńsko-rodzinnego zapoczątkował istotne zmiany w formach egzystencji (współegzystencji). Obecnie pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate mają wiele możliwości w tym zakresie – od życia w pojedynkę, poprzez konkubinat, życie w komunie, do mieszkania z rodzicami mimo osiągnięcia dorosłości. Jak wynika z przeprowadzonych badań, na każdą nuklearną rodzinę w Polsce (rodzice + dzieci) przypada średnio jedna pełnoletnia osoba, która nie zawarła związku małżeńskiego. O ile w roku 2005 większość takich osób mieściła się w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat, o tyle obecnie przeważają w tej grupie osoby mające co najmniej 25 lat, a średnia ich wieku wzrosła z 27 do 29 lat. Ponad połowa pełnoletnich nieżonatych i niezamężnych nie tworzy obecnie stałego związku nieformalnego (56%), a blisko trzy piąte nadal mieszka razem z rodzicami (58%)². Jednocześnie większość (59%) jest całkowicie niezależna finansowo od swoich rodziców.

Opracowali

Rafał BOGUSZEWSKI

Mariola PISZCZATOWSKA-OLEKSIEWICZ

---

² W przygotowaniu komunikat CBOS o pełnoletnich, którzy nie zawarli związku małżeńskiego i nadal mieszkają razem z rodzicami.

Tabela 1

		Czy w Pana(i) najbliższej rodzinie (rodzice, rodzeństwo, dzieci) są osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego? Jeśli Pan(i) nie zawarł(a) związku małżeńskiego, proszę uwzględnić również siebie.		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		57	43	1014
Płeć	Mężczyźni	57	43	475
	Kobiety	58	42	539
Wiek	18-24 lata	88	12	78
	25-34	65	35	197
	35-44	56	44	191
	45-54	67	33	152
	55-64	51	49	184
	65 lat i więcej	38	62	211
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	43	401
	Miasto do 19 999	52	48	138
	20 000 - 99 999	62	38	211
	100 000 - 499 999	57	43	163
	500 000 i więcej mieszk.	57	43	101
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	50	50	192
	Zasadnicze zawodowe	57	43	246
	Średnie	59	41	313
	Wyższe	60	40	263
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	34	108
	Średni personel, technicy	60	40	31
	Pracownicy adm.-biurowi	58	42	69
	Pracownicy usług	65	35	67
	Robotnicy wykwalifikowani	66	34	119
	Robotnicy niewykwalifik.	58	42	51
	Rolnicy	75	25	50
	Pracujący na własny rach.	50	50	47
	Bezrobotni	69	31	31
	Emeryci	42	58	261
	Renciści	51	49	63
	Uczniowie i studenci	90	10	35
	Gospodynie domowe i inni	51	49	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	38	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	43	101
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	34	273
	prywatnym gosp. rolnym	72	28	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	73	27	85
	Od 650 zł do 999 zł	57	43	152
	Od 1000 zł do 1399 zł	49	51	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	50	50	156
	2000 zł i więcej	60	40	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	44	83
	Średnie	52	48	418
	Dobre	61	39	513
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	45	60
	Raz w tygodniu	53	47	433
	1-2 razy w miesiącu	53	47	163
	Kilka razy w roku	66	34	228
	W ogóle nie uczestniczy	61	39	117
Poglądy polityczne	Lewica	62	38	147
	Centrum	58	42	276
	Prawica	56	44	313
	Trudno powiedzieć	56	44	273

Tabela 2

		Ile jest takich osób [pełnoletnich, które nie zawarły związku małżeńskiego] w Pana(i) najbliższej rodzinie?				Liczba osób
		Jedna	Dwie	Trzy	Cztery i więcej	
		%	%	%	%	
Ogółem		52	32	10	6	581
Płeć	Mężczyźni	53	31	9	7	269
	Kobiety	50	33	11	6	312
Wiek	18-24 lata	50	30	13	7	69
	25-34	47	36	8	10	129
	35-44	53	35	8	4	106
	45-54	47	36	12	6	102
	55-64	61	25	10	4	95
	65 lat i więcej	53	30	10	7	80
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	30	11	8	227
	Miasto do 19 999	58	31	5	6	72
	20 000 - 99 999	47	35	9	8	131
	100 000 - 499 999	56	31	12	1	93
	500 000 i więcej mieszk.	49	39	7	4	57
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	53	31	12	5	97
	Zasadnicze zawodowe	52	29	10	8	140
	Średnie	45	34	11	10	184
	Wyższe	58	34	7	2	159
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	34	7		71
	Średni personel, technicy	45	33	14	7	18
	Pracownicy adm.-biurowi	59	27	6	8	40
	Pracownicy usług	48	36	6	10	44
	Robotnicy wykwalifikowani	51	30	10	9	79
	Robotnicy niewykwalifik.	48	33	16	3	30
	Rolnicy	51	27	10	11	38
	Pracujący na własny rach.	63	33	3	2	24
	Bezrobotni	34	48	7	10	22
	Emeryci	52	28	13	7	110
	Renciści	57	35	4	4	32
	Uczniowie i studenci	49	37	8	6	32
	Gospodynie domowe i inni	42	36	16	6	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	29	7	4	79
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	36	7	5	58
	sekt. prywat. poza rolnict.	52	31	10	7	179
	prywatnym gosp. rolnym	49	30	10	11	38
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	27	11	15	62
	Od 650 zł do 999 zł	50	26	17	7	87
	Od 1000 zł do 1399 zł	50	35	11	4	96
	Od 1400 zł do 1999 zł	48	34	14	5	78
	2000 zł i więcej	48	40	6	6	123
Ocena własnych war. mater.	Złe	59	21	17	3	47
	Średnie	51	31	8	10	218
	Dobre	51	35	10	4	316
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	18	15	3	33
	Raz w tygodniu	58	27	8	7	231
	1-2 razy w miesiącu	42	43	11	5	86
	Kilka razy w roku	47	34	12	8	151
	W ogóle nie uczestniczy	45	44	8	3	71
Poglądy polityczne	Lewica	36	42	16	6	91
	Centrum	55	29	9	7	159
	Prawica	59	28	6	7	174
	Trudno powiedzieć	49	34	11	6	152